

GENTSE MEMORIEDAGEN 27-28 DECEMBER

27 December 1578

De “Religionsfried” wordt geproclameerd in Gent.
Daarbij kregen de katholieken en de calvinisten elk zes kerken, de kloosters werden opnieuw geopend en mogen officiëren met gesloten deuren.

27 December 1685

Geboorte van Mgr. Maximiliaan van der Noot, de 15^e Bisschop van Gent. Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2008 - N° 4 - p.243

27 December 1713

Geboorte van Emmanuel Pierre François Van Reysschoot.
Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2012- N° 3 - p.243

27 December 1753

De Coupure wordt met grote luister ingehuldigd.

27 December 1777

Het Hofgebouw van het Prinsenhof wordt verkocht aan Thérèse Amelot, weduwe van Pierre-François de Loose. Er kwam een suikerraffinaderij en een zeepziederij.

27 December 1823

Het Gents Stadsbestuur richt de “Commissie voor Monumenten en Stadsgezichten” op.

Op 14 Juli van dit jaar hadden de Provinciale Staten van Oost-Vlaanderen een ordonnantie uitgevaardigd ter bescherming van historische en artistieke getuigen van het verleden. Deze eerste Commissie alhier bestond uit 7 leden: Graaf de Thiennes, Jean Schamp de Vaernewyck, Hye-Schoutheer, Paul Surmont, Louis Roelandt, Lieven De Bast en Jan d’Huyvetter. In 1832 werd het aantal leden verhoogd tot 12, in 1920 tot 25.

Het is pas later dat de Commissie de naam kreeg van “Monumenten en Stadsgezichten”. Verschillende andere benamingen gingen er aan vooraf, zoals “Commissie voor de bewaring van kunstvoorwerpen”, “Commissie tot bewaring der Kunst- en historiestukken te Gent”, “Plaatselijke Commissie voor Praalgebouwen”, “Commissie der Monumenten der Stad Gent.” Het is niet bekend wie er bij de oprichting voorzitter was; misschien was er toen nog geen functieverdeling.

In 1832 komt Warnkoenig in de Commissie en wordt onmiddellijk verkozen tot voorzitter. In 1835 verdween hij omdat hij Professor benoemd was aan de Universiteit van Freiburg.

Hij werd in 1836 opgevolgd door Charles Vervier die die functie bleef vervullen tot in 1872 Hij heeft geen opvolger en de Commissie vervalt in lethargie tot in 1887. Het Stadsbestuur voorziet dan in de vacatuur van 11 leden en benoemt Joseph De Waele, Baron Béthune, Paul Fredericq, Prosper Claeys, Louis Van Biesbroeck, Emile de Nève de Rode, Arthur Verhaegen, August Van Assche, Ernest Lacquet, Baron de Maere d’Aertrycke en Victor Van der Haeghen. Hij wordt in 1896 opgevolgd door Ferdinand Van der Haeghen die voorzitter bleef tot in 1912. In 1913 werd hij vervangen door Joseph Casier. Wanneer wij lezen wie er destijds in deze Commissie zetelden kan men niet anders dan onder de indruk komen van al die prestigieuze namen.

Dit kan enkel verklaard worden door het feit dat er toen geen sprake was van politieke benoemingen, het belachelijk systeem bestond nog niet dat de samenstelling van de Commissie gewijzigd werd na iedere gemeenteraadsverkiezingen. zo veel roden, zoveel blauwen, zo veel gelen. Men ging uitsluitend voort op de competentie. Sommige leden zetelden meer dan 50 jaar in deze Commissie.

Enkele namen van mensen die er ooit lid van waren: Auguste van Lokeren, Philippe Blommaert, Pierre Jacques Goetghebuer, Charles Onghena, Jan-Frans Willems, Jules de Saint-Genois, Prudens Van Duyse, Edmond De Busscher, Félix De Vigne, Graaf Thierry de Limbourg Stirum, Kervyn de Volkaersbeke, Julius Vuylsteke, Pierre Verhaegen, Henri Pirenne, C.P. Serrure, A. Pauli, L. Minard, Th. Canneel, Paul Bergmans, Armand Heins, Hulin de Loo, G. Van den Gheyn, A. Van Werveke, Valentin Vaerwyck, Victor Fris, Charles Van Rysselberghe, H. Geirnaert.

Weinigen realiseren zich welke enorme positieve invloed deze Commissie uitgeoefend heeft op het Gents stadsbeeld en wanneer Gent een historische stad is die miljoenen toeristen van over heel de wereld aantrekt, dan is dat te danken aan een kleine groep mensen met visie. Hun naam zou in gouden letters in een vitrine in het Stadhuis mogen hangen.

In onze moderne, progressieve tijden achtte men het goed deze commissie af

te schaffen. Zij durfde wel eens adviezen geven die niet overeenstemden met wat het Stadsbestuur wenste te horen, vandaar ...

27 December 1850

Dood van Anne-Marie Van Reysschoot.

Deze schilderes werd geboren op 17 Februari 1758.

Haar peter was haar oudste broer Pierre-Nobert. Het is bij hem dat zij haar opleiding in het vak ontving. Zij bleef een trouwe medewerkster van hem bij het uitvoeren van belangrijke opdrachten die hij, overmand door werk, niet alleen kon uitvoeren.

Zij maakte zich ook verdienstelijk als portretschilderes. Van haar zijn vooral bekend de kinderportretten die zij schilderde voor Kapelleke Schreiboorn. Het is trouwens dààr dat zij, 92 jaar oud, zou sterven.

Zij gaf tekenles tot op een zeer gevorderde leeftijd.

In het Museum voor Schone Kunsten hangt van haar een doek "Putti".

27 December 1866

Geboorte van Jan Deruelle.

Een man die van de schooljeugd de bijnaam "Sander den Oliekoeke" meekreeg. Maar opgepast, hij mag niet verward worden met de èchte Sander den Oliekoeke die 39 jaar vóór hem geboren werd en inderdaad oliekoeken verkocht.

Onze Jan Deruelle was een onderwijzer die tekenleraar werd in de 4e graad aan de 3 Gentse betalende scholen, de zogenaamde "Fransche scholen", namelijk deze van de Onderstraat, de Van Monckhovenstraat en deze van het Oud Begijnhof.

Hij was een rijzige, imposante figuur met zijn verzorgde knevel en puntbaard en zijn bos golvend artiestenhaar.

Een strenge man met een kleurrijk taalgebruik. Dit tekenonderwijs omvatte ook het tekenen van "epuren", maar bij deze lijntekeningen behoren duidelijkshalve ook letters. Het gebeurde al eens dat een leerling er zich vlug van afmaakte, rap wat lijnen op papier zette en de letters achterwege liet. Dan kwam de klassieke repliek van Deruelle: "Wat ge daar getekend hebt, dat is geen epure, een epure zonder letters is een soepe zonder zout, een vigilante zonder paard, een oliekoek zonder suiker." Ook een slordige getekende cirkel werd door hem direct vergeleken met dit smakelijk gebak. Vandaar zijn bijnaam, die "Sander" zette men er maar voor omdat de èchte Sander nog altijd bedrijvig en zeer populair was.

Er waren ook vrije oefeningen waarbij de leerlingen tekeningen mochten maken als huiswerk. Het durfde al eens gebeuren dat een van die tekeningen van een dergelijke kwaliteit was dat ernstig kon getwijfeld worden aan het auteurschap van de leerling. Die werd dan onderworpen aan een indringend verhoor, viel weldra door de mand en moest toegeven dat zijn vader het gedaan had. Met sierlijke letters - wat kon men anders verwachten van een tekenleraar? - schreef Deruelle onder de tekening: "10 op 10 voor de vader", 0 op 10 voor de zoon.

Iets wat hem ook steeds ergerde was de gewoonte die sommige leerlingen hadden, iets wat ze afgekeken hadden van de volwassenen, een gewoonte die nu vrijwel totaal verdwenen is, namelijk deze van een potlood of penhouder achter het oor te steken. Aan de schuldige werd dan onmiddellijk de vraag gesteld: "Steekt uw moeder haar straatveger ook achter haar oor" Alhoewel geboren op de Brugse Poort, woonde Deruelle bijna geheel zijn leven op de Coupure in een huis dat paalde aan de "Salon Napoleon".

Jan Deruelle werd gepensioneerd in 1927 en stierf een zestal weken vóór het uitbreken van de 2e Wereldoorlog.

27 December 1876

Geboorte van René De Cramer.

Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2012 - N° 2 - pp. 125-129

27 December 1908

Dood van Julius De Vigne.

Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2010 - N° 3 - pp. 215-216

27 December 1945

Dood van Georges Hulin de Loo.

Deze Professor aan onze Universiteit die hier geboren werd in 1868 was een der stichters van "De Vrienden van het Museum". Hij was er de tweede voorzitter van, van 1913 tot 1945.

Hij was een vermaarde specialist op het gebied van de "Primitieven" en deed zeer veel voor de verrijking van ons Museum.

Hij doceerde bovendien ook nog logica, psychologie en ethica.

Gedurende 48 jaar was hij lid van de Stedelijke "Commissie voor Monumenten en Stadsgezichten".

Bij de vervlaamsing van de Universiteit weigerde hij in het Nederlands te

doceren en werd verplicht op rust gesteld. Hij bleef wel nog jarenlang les geven in de “Ecole des Hautes Etudes” en het “Institut Supérieur d’Histoire et d’Archéologie” in Brussel.

Hij was van plan zijn kunstverzameling na te laten aan het Museum voor Schone Kunsten, maar toen hij op 27 December 1945 in Brussel nabij het Koninklijk Paleis overreden werd door een militaire camion was zijn testament nog niet gemaakt.

Toen de Universiteit een deel van zijn bibliotheek erfde vond zij in zijn boeken een klein fortuin ter waarde van een burgerhuis: hij had namelijk de gewoonte bankbiljetten te gebruiken als bladwijzer.

Hij bewoonde het grote herenhuis op de hoek van het Bisdomplein en de Bisdomkaai waar later de Culturele Dienst van de Provincie kwam.

27 December 1963

Dood van Mgr. Karel Calewaert, de 27^e Bisschop van Gent.

Hij werd geboren in Deinze op 17 oktober 1893.

Hij studeerde aan het St-Hendrikscollege in Deinze, later aan St-Barbara in Gent.

Bij het uitbreken van de 1e Wereldoorlog trok hij naar Engeland waar hij als brancardier naar het front werd gezonden.

In 1922 werd hij in de St-Baafskathedraal tot priester gewijd en ging dan in Leuven zijn licentiaat in de Theologie halen.

In 1931 werd hij Directeur van het Groot Seminarie in Gent.

Bisschop van Gent benoemd in 1931 zou hij deze functie uitoefenen tot aan zijn dood in 1963.

Zijn devies was: “Caritate veritatis” (Uit liefde voor de waarheid.)

28 December 1337

Het Magistraat heeft de bevolking samengeroepen in de vlakte naast de Bijloke-abdij. Jacob Van Artevelde spreekt het volk toe in een rede die zeer diepe indruk maakt.

28 December 1580

Adriaan Van de Castele die ervan beschuldigd wordt bisschoppen en edellieden te helpen ontvluchten, wordt op de Vrijdagmarkt ter dood gebracht. Zijn lichaam wordt gevierendeeld.

Mgr. Karel Calewaert. 1893-1963.
Bisschop van 1947-1963.

28 December 1713

Geboorte te Antwerpen van Mgr. Govard Van Eersel.
Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2002 - N° 3 - pp.154-155

28 December 1796

De nieuwe Gemeenteraad wordt officieel aangesteld, doch de leden protesteren heftig en verklaren dat ze gedwongen werden deze functie te aanvaarden.

28 December 1854

Aanstelling van Josse Delehaye als Burgemeester van Gent.
Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2003 - N° 2 - pp. 118-119

28 December 1905

De "Cercle Commercial et Industriel" sticht een "S.A. pour l'étude d'une Exposition Universelle à Gand".

Deze katholieke kring werd gesticht op 26 Mei 1858 in het "Hôtel Royal" op de Kouter. Hij kocht toen de 2/3e van het Hotel de Nockere (oud Hof van Wackene) en verkocht het in 1865 aan de "Société Civile de l'Hôtel de Nockere"

Deze Kring speelde een actieve rol bij de hulp aan textielarbeiders gedurende de katoencrisis in de jaren 1860.

28 December 1932

Geboorte te Ledeborg van Marcel De Bleecker.

28 December 1936

Klassering van de St-Baafskathedraal als beschermd monument.

Men heeft er blijkbaar lang over gedaan vooraleer tot de conclusie te komen dat dit gebouw het beschermen waard was.

28 December 1963

Laatste rit van Tram 6.

29 December 1577

Willem van Oranje wordt plechtig ingehaald in het "Hof van Wackene". Hij verblijft er tot 14 Januari 1578.

29 December 1734

Dood van Cornelis Meyer

Hij was de eerste van een Hollands drukkersgeslacht. Zijn spreuk was: "Altijd besigh". Hij trouwde met de Gentse Catharina Herinckxen, kocht de boekhandel en drukkerij van haar nonkel Jan Van den Kerchove in de Burgstraat.

In 1709 kreeg hij een drukkerspatent en ging dan wonen in "Het Gecroont Sweert" op de Hoogpoort.

Was de drukker van "Den onvervalschten Vlaemschen Tyt-Wyser"

Hij was een actief lid van "De Fonteyne" waarvan hij van 1717 tot 1732 de Deken was. Het eerst vertoonde toneelstuk in "Het Gankxken" was een werk van hem.

29 December 1825

Joseph Van Crombrugge wordt benoemd tot Burgemeester van Gent.

Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2008 - N° 3 - pp. 190-191.

2011 - N° 6 - pp. 493-505

29 December 1831

Dood van François Hye-Schoutheer.

Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2009 - N° 5 - pp. 366-367

29 December 1862

Dood van Henri Moke.

Een naam die de meeste Gentenaars niets zal zeggen, nochtans in zijn tijd een zeer gekend figuur.

Hij werd geboren op 11 Januari 1803 in Le Havre als zoon van een Vlaamse vader en een Duitse moeder.

Hij deed zijn middelbare studies aan het "Collège Louis-le-Grand" in Parijs.

Zijn vader verliet Parijs in 1819 om zich te vestigen in Brugge. In hetzelfde jaar schrijft Henri zich in aan de Universiteit van Gent. Zijn moeder en zijn zuster blijven in Parijs.

In 1821 komt zijn vader naar Gent, zijn moeder en zijn zuster 2 jaar later. Henri studeert Rechten in Gent en Wijsbegeerte en Letteren in Leuven.

In 1829 vestigt hij zich in Brussel als journalist, in 1835 gaat hij in Brugge wonen en in 1836 komt hij definitief naar Gent.

Niettegenstaande het feit dat hij Oranjezind is wordt hij in dit jaar benoemd

tot Buitengewoon Hoogleraar in de Oude Geschiedenis en de Franse Letterkunde. Hij geeft tevens ook les aan het Atheneum.

Hij schreef een hele reeks geschiedkundige werken waaronder zijn “Histoire de Belgique” het meest bekende is.

In 1840 wordt hij benoemd tot lid van de “Académie Royale de Belgique”. Zijn benoeming tot Gewoon Hoogleraar komt er in 1851.

Samen met Professor Callier ontwierp hij het plan van de muurschilderingen in de Universiteit in de Volderstraat.

De laatste 10 jaren van zijn leven werd hij geplaagd door een hartziekte waar zijn huisarts Ferdinand Snellaert ook niets kon aan doen. Zijn lessen aan de Universiteit en het Atheneum waren daardoor zeer onregelmatig. Zijn voornaamste bezigheid werd dan schrijven. Zoals zo veel verdienstelijke mensen stierf ook hij in armoede.

Werd hier een straatnaam naar Henri Moke genoemd? Dat zou ons sterk verwonderen.

Een interessant gegeven voor “la petite histoire”: zijn 8 jaar jongere zuster Marie was heel Europa door een beroemde en gevierde virtuose concertpianiste. Zij was verloofd met Hector Berlioz, maar moeder Moke zag uit financiële overwegingen deze verloving niet zitten (muzikanten zijn immers armoezaaiers) en Marie moest deze verloving verbreken. Zij trouwde later dan met de zoon van de gekende muzikuitgever, componist en pianobouwer Ignace Pleyel.

29 december 1867

Inhuldiging in de St-Lievensstraat van het “Lokaal ter bescherming van de jonge werklieden van de St-Annaparochie.”

29 december 1871

Dood van Pieter Jonglas.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2001 - N° 2 - pp. 112-113

29 december 1872

Herderlijke brief van Mgr. Bracq: Banvloek over het nieuw Gemeentekerkhof. Zie ook “Ghendtsche Tydinghen” - 2012 - N° 2 - pp. 159-160

Hugo Collumbien